

Vejforum 2014: Kan tilgængelighed betale sig?

Resumé af Jacob Deichmann, Rambøll Danmark AS

Vi, der arbejder med tilgængelighed i vejsektoren, har ikke svært ved at argumentere for at tilgængelighed er vigtigt. Der er vægtige etiske, moralske og på nogle områder også juridiske argumenter for at arbejde med tilgængelige løsninger.

Men kan tilgængelighed også betale sig? Det undersøger dette indlæg – baseret på 3 forskellige tilgange.

Samfundsøkonomisk analyse i TERESA af tilgængelige krydstiltag.

Analysen er udført for Vejregelgruppen Tilgængelighed og havde til formål at vurdere den samfundsøkonomiske værdi af en ny løsning for udformning af vejkryds med bl.a. sænkede kantsten og opmærksomhedsfelter.

TERESA er Transportministeriets standardmodel for samfundsøkonomiske beregninger, og der er udviklet en særlig grænseflade til brug for vejreglarbejde. I TERESA er den primære parameter for vurdering af samfundsøkonomisk værdi rejsetiden, som værdisættes i kr. pr. time.

En udfordring i anvendelsen af metoden er, at der i de transportøkonomiske enhedspriser ikke findes værdier for gangtrafik. En fodgængers –herunder et menneske med en funktionsnedsættelse - rejsetid har således ingen samfundsøkonomisk værdi! Dette løser vi ved at bruge den værdi, der er tillagt trafik med cykel, bil eller kollektiv trafik – det er samme værdi, nemlig 81 kr./time.

TERESA-modellen er desuden designet til vurdering af den samfundsøkonomiske værdi af bestemte stedsspecifikke tiltag, hvor f.eks. trafikmængder er kendt. Når modellen skal bruges til vurdering af generelle tiltag som f.eks. en vejregelanbefaling, er det nødvendigt at fastlægge en lang række skønnede forudsætninger for at kunne foretage beregningen. Herunder er vi bl.a. nødt til at vurdere, hvor meget tid en given person med en funktionsnedsættelse sparer pga tiltaget.

Beregningen viser en nettonutidsværdi (NNV) af tiltaget på over 6 mio. kr. Selv ved udførelse af følsomhedsanalyser, er NNV i det "værste" scenarie hvor det antages at gevinsten kun er 1% stadig over 300.000 kr. med en intern rente på ca. 48%.

Norske undersøgelser af værdien af tilgængelighedstiltag (universel udformning)

I Norge er der en længere tradition for undersøgelser af brugernes værdisætning af tilgængelighedstiltag, som i Norge betegnes universel udformning.

Der anvendes stated-preference undersøgelser, hvor en række brugere gennem et specielt designet webbaseret spørgeskema bliver spurgt om, hvor meget de er villige til at betale ekstra for et bestemt tiltag.

Undersøgelsen er i første omgang udført for tiltag inden for den kollektive trafik, men er efterfølgende fulgt op med en undersøgelse, der også undersøger værdien af tiltag i bl.a. byggeri samt enkelte "udendørs" tiltag.

Resultatet er en liste over værdien i kroner af bestemte tiltag opgjort "pr. besøg". Eksempelvis opgøres værdien af "jevnt belegg på gangveier" til 3 NOK, mens "rampe i inngangspartiet" er 1 NOK værd.

Hvis man kender antallet af brugere og udgiften til etablering og drift af tiltaget kan man herefter beregne den samfundsøkonomiske værdi.

Kommunaløkonomisk vurdering baseret på kendte udgifter

Denne tilgang er baseret på den tankegang, at anvendelse af tilgængelige løsninger i en given kommune sparer kommunen for udgifter andre steder, primært i forhold til transport men også i yderste konsekvens i besparelser ved at borgere f.eks. kan blive i eget hjem længere end de ellers havde kunnet.

Dette belyses med oplysninger om nogle af disse typer udgifter for en konkret kommune.

Konklusion

Indlægget afrundes med en opsummering af de 3 tilgange og forslag til videre arbejde inden for området.

Kilder

- Kollektivtrafikanterens verdsetting av tiltak for universell utforming, TØI rapport 1039/2009
- Tiltak for universell utforming i bygg og uteområder – Veileder i samfunnsøkonomisk analyse. Analyse & Strategi m.fl. 2011.